

Tyske enheder ved Antwerpen i 1914, Del 1

Indledning

Denne artikel startede i al beskedenhed, da jeg søgte efter navnene på nogle af de tyske enheder, der deltog i kampene om den belgiske havneby Antwerpen i efteråret 1914. Efterhånden udviklede det sig dog til en samling af noter om de tyske reserveenheders organisation og udrustning, eksemplificeret ved de styrker, der kæmpede ved Antwerpen.

Armee-Abteilung Beseler

General Hans von Beseler.
Fra FirstWorldWar.com.

De tyske enheder ved Antwerpen kæmpede i ramme af Armee-Abteilung Beseler, der blev oprettet pr. 27. august 1914, med det formål at holde resterne af den belgiske felthær, hvis hovedstyrke da havde trukket sig tilbage til Antwerpen, i skak. Opgaven udviklede sig fra 27. september til et egentligt angreb på Antwerpen, som blev erobret 9. oktober 1914.

Oprindelige bestod Armee-Abteilung Beseler af III. Reserve-Korps (General von Beseler) og IX. Reserve-Korps (General von Boehn), men senere blev IX. Reserve-Korps erstattet af andre enheder.

Pr. 27. september 1914 bestod Armee-Abteilung Beseler af følgende enheder:

Armee-Abteilung Beseler (*General Hans von Beseler*)

III. Reserve-Korps, med

5. Reserve-Division (*Generalleutnant Voigt*)

6. Reserve-Division (*Generalleutnant von Schickfuß und Neudorff*)

Marine-Division [1](#)) (*Admiral Ludwig von Schroeder*)

26. Gemischte Landwehr-Brigade (*Generalleutnant von Schütz*)

37. Gemischte Landwehr-Brigade (*Generalleutnant von Meyer*)

4. Ersatz-Division (*Generalleutnant von Werder*) (fra 21. september 1914)

Et belejringsartilleri på 173 pjecer

Deltagelse i kampene ved Antwerpen

Belejringsenheder af ingeniørtropperne
Diverse fæstningsenheder.

Forstudier i regi af den tyske generalstab havde vurderet, at der skulle afsættes 11 divisioner til at erobre Antwerpen, men General von Beseler havde således kun godt 5 divisioner til sin rådighed.

Det tyske værnepligtssystem

Som det vil fremgå bærer hovedparten af de tyske enheder ved Antwerpen betegnelser som *Reserve-*, *Landwehr-* eller *Landsturm-* i tillæg til deres navn, og viser derigennem forskellige stadier i det tyske (preussiske) værnepligtssystem. Dette system - Krumper Systemet - daterer sig tilbage til Napoleonskrigene.

Værnepligtstiden i perioden var 27 år og i løbet af disse år indgik den værnepligtige i forskellige enhedstyper.

Tabel 1: Principskitse af det tyske værnepligtssystem

Alder	Bemærkning	Enhedstype
17-19	Landstormens 1. opbud (<i>Landsturm, I. Ban</i>) bestod af de yngste værnepligtige, som kunne modtage en begrænset før-militær uddannelse.	Landstorm
20-22	Aftjening af værnepligt. Soldatertiden var 3 år i kavaleriet og det ridende artilleri, og 2 år i de øvrige våbenarter.	Linje
22-26	Tjenestetiden i reserveenhederne var 4 år i kavaleriet og det ridende artilleri, og 5 år i de øvrige våbenarter. Sædvanligvis var der to årlige indkaldelser.	Reserve
27-31	Når den værnepligtige fyldte 27, blev han overført til landeværnets 1. opbud (<i>Landwehr, I. Ban</i>).	Landeværn
32-38	Herefter overgik den værnepligtige til landeværnets 2. opbud (<i>Landwehr, II. Ban</i>).	Landeværn
39-45	Landstormens 2. opbud (<i>Landsturm, II. Ban</i>) bestod af de ældste årgange, tiltænkt opgaver i hjemlandets forsvar, således at regulære enheder kunne frigøres til aktiv tjeneste.	Landstorm

Mobilisering

Ved mobiliseringen 2. august 1914 skete der følgende:

Linjeenhederne gik fra fredsstyrke til krigstyrke, hvilket i praksis betød, at de modtog 30 % reservister, fra de årgange, der senest var hjemsendt. Enhederne forlod herefter deres kaserner og drog til fronten.

Reserveenhederne og landeværnsenhederne blev umiddelbart herefter mønstret og iklædt. Enhederne blev sendt til fronten så hurtigt som muligt. I nogle tilfælde var disse enheder ikke på fuld styrke, ligesom udrustning og materiel af nyeste type langt fra var til rådighed ved iklædning og udrustning af disse enheder.

Specielt landeværns- og landstormsenhederne, som var de lavest prioriterede, var oftest udrustet med en blanding af nye og ældre udrustningsgenstande.

*Soldat fra
Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 119,
august 1914.*

Tegnet af Bryan Fosten. Fra Kilde 3.

Af særlige landeværns-mæssige kendetegn kan anføres:

- Overtrækket på pikkelhuen bærer et *L* (*Landwehr*) over regimentsnummeret. Reserveenhederne bærer tilsvarende et *R* over regimentsnummeret, i den udstrækning dette overhovedet blev båret. Hjelmovertræk uden nummer/bogstav var helt almindelige. Farven på nummer/bogstav kunne være rød eller grøn.
- Uniformsfrakken er af ældre model, og skulderklapperne bærer alene regimentsnummer, idet reserve- og landeværnsenheder ikke bærer moderenhedens særlige kendetegn - kongelige navnetræk, kroner etc.
- Remtøj, patrontasker og støvler er ligeledes af ældre, sort model, hvorimod de højest prioriterede enheder bærer læderudrustning i lys brun farve. Fra 1915 blev den lysebrune udrustning generelt erstattet af/farvet sort.

Langt fra alle værnepligtige af en årgang blev rent faktisk indkaldt, i 1910 således kun 52 % af årgangen. De, der ikke blev indkaldt, stod dog i nummer i landstormens første og andet opbud, mens aldersgruppen 20-31 udgjorde en personelerstatningsreserve (*Ersatz-Reserve*).

Nogle enheder blev rent faktisk sendt i krig i den viste "blandingsuniform".

Herbert Sulzbach omtaler i sin bog *With the German Guns - Four Years on the Western Front* [2](#)), at hans enhed - en reserveafdeling af 2. *Nassauisches Feldartillerie-Regiment Nr. 63* - først 8. november 1914 modtager feltgrå uniformer, efter at have været i aktiv tjeneste fra 2. september 1914 iført "blandingsuniformer".

Enhedstyper

Enhederne var organiseret således, at en linjeenhed var "spejlet" i en reserveenhed samt en landeværnsenhed, der principielt bar samme enhedsbetegnelse, blot suppleret med *Reserve-* henholdsvis *Landwehr-*.

Som eksempel kan den 5. *Reserve-Division*, der omtales efterfølgende, sammenlignes med 5. *Infanterie-Division*, der er nævnt i min artikel Om tysk organisation og uniformering 1914. Det ses, at infanteribrigaderne og infanteriregimenterne fra linjediisionen spejles i reservedivisionen.

Reserveinfanteriregimenterne - 113 i alt, med 332 bataljoner - bestod som linjeregimenterne, sædvanligvis af tre bataljoner; enkelte havde fire bataljoner, andre kun to. Ikke alle reserveinfanteriregimenter havde et maskingeværkompagni.

Landeværnsregimenterne - 96 i alt, med 294 bataljoner - bestod ligeledes af tre bataljoner; analogt med reserveregimenterne havde nogle dog fire bataljoner, andre kun to. Med hensyn til maskingevær var tildelingen ofte mere beskeden, og i stedet for et maskingeværkompagni, var en maskingeværdeling almindelig - se f.eks. min artikel Om tyske maskingevær- og jægerenheder, 1914.

I oversigten over enheder ved Antwerpen optræder også enheder med betegnelsen *Ersatz-* og *Reserve-Ersatz*. Personelerstatningen (*Ersatz*), der omfattede de ikke-indkaldte værnepligtige, hvoraf en stor del i øvrigt meldte sig frivilligt ved krigsudbruddet, blev formeret i egentlige kampenheder. Disse enheder havde en grundstamme af uddannet personel, mens de nye soldater alene modtog en kort grundlæggende uddannelse, inden de blev sendt til fronten.

Personelindtaget var dog ofte så stort, at der kunne dannes yderligere enheder, der så fik betegnelsen *Reserve-Ersatz*.

Enheder med betegnelsen *Brigade Ersatz-Bataillon*, blev formeret af kompagnier - 2 pr. infanteriregiment i en brigade - og sammensat som vist i 4. *Ersatz-Division*. I alt blev der formeret 86 bataljoner af denne type. Bataljonens nummer henfører den til det stamregiment, den blev knyttet [3](#)).

Betegnelsen *gemischte Brigade* dækker over en sammensat/forstærket brigade, i modsætning til en infanteribrigade, der alene omfattede rene infanterienheder. En sammensat/forstærket brigade omfattede f.eks. en kavallerieskadron, et feltartilleribatteri samt et pionerkompagni.

Sammenfattende kan det anføres, at de forskellige typer af reserveenheder i princippet var organiseret som de tilsvarende linjeenheder, men at de - i faldende prioritetsorden - talte færre soldater, og at de var udrustet med mindre materiel end linjeenhederne.

Die Beschießung Antwerpens durch unsere Mörser.
Fra et samtidigt postkort set til salg på Internettet.

En tidligere ejer af kortet havde angivet, at pjecen var en 42 cm haubits, men jeg antager, at der snarere er tale om en 30,5 cm haubits (Schwere Küsten-Mörser).

Belejringsartilleriets indsats omtales nærmere i Del 2.

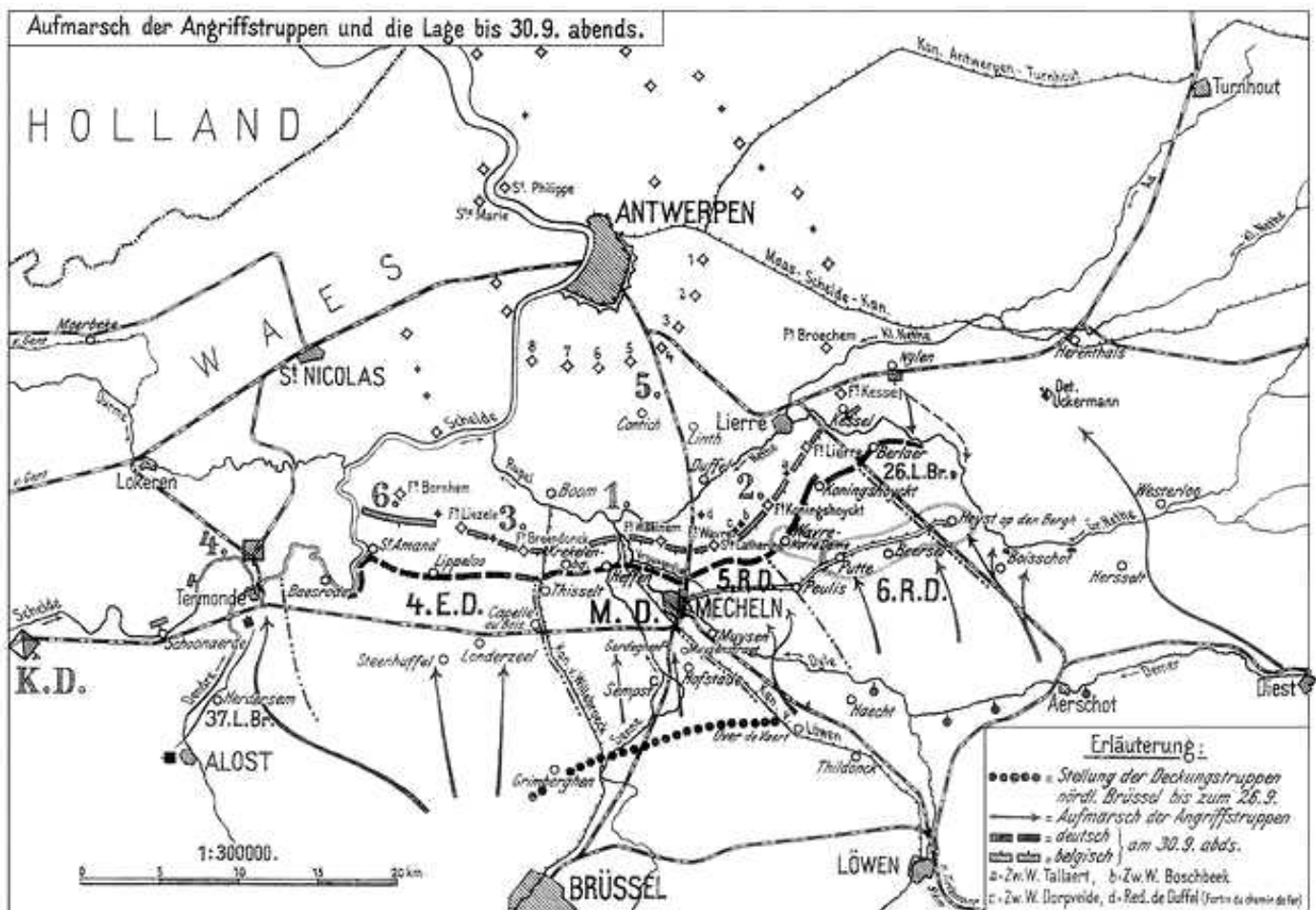
En Zeppeliner nedkastede bomber over Antwerpen, om natten den 25. august 1914. Dette var et af de første egentlige bombeangreb fra luften mod en storby.

Se *Fighting in Flanders* af den amerikanske journalist E. Alexander Powell (*Great War in a Different Light*).

General von Beseler

General der Infanterie Hans Hartwig von Beseler [4](#)) var en erfaren herre, der dog havde trukket sig tilbage i 1911. En tid havde det tegnet til, at han skulle overtage posten som chef for den tyske generalstab, hvor han havde været næstkommanderende siden 1899, men posten gik i stedet til Helmuth von Moltke (den yngre).

Ved krigens begyndelse trådte han igen i aktiv tjeneste og fik kommandoen over III. Reserve-Korps. Oprindeligt var han pioner (*Garde Pionier-Bataillon*) og havde som ung løjtnant deltaget i Den fransk-tyske Krig. Fra 1904 til 1911 beklædte han posten som chef for ingeniørtropperne og generalinspektør for fæstningsanlæg.

Kortskitse 1: Situationen pr. 30. september 1914.
Fra Kilde 1.

III. Reserve-Korps (General Hans von Beseler)

5. Reserve-Infanterie-Division (Generalleutnant Voigt)

Reserve-Dragoner-Regiment 2 (3 eskadroner) (Major von Tschammer)

Reserve-Feldartillerie-Regiment 5 (Oberstleutnant Schweinitz)

4. Reserve-Kompanie/Brandenburgisches Reserve Pionier-Bataillon 3

Reserve-Divisions-Brückentrain-Abteilung 5

Reserve-Sanitätskompanie 3

9. Reserve-Infanterie-Brigade (Generalmajor Briese)

Reserve-Infanterie-Regiment 8 (Oberst von Kleist)

Reserve-Infanterie-Regiment 48 (Oberstleutnant von Bieberstein)

10. Reserve-Infanterie-Brigade (Generalleutnant Stumpff)

Reserve-Infanterie-Regiment 12 (Oberstleutnant Kotze)

Reserve-Infanterie-Regiment 52 (Oberstleutnant von der Osten)

Reserve-Jäger-Bataillon 3 (tre kompanier) 5) (Hauptmann Wobeser)

6. Reserve-Infanterie-Division (Generalleutnant von Schickfuß und Neudorff)

Reserve-Ulanen-Regiment 3 (4 eskadroner) (Major von Uckermann)

Reserve-Feldartillerie-Regiment 6 (Oberstleutnant von Dertzen)

1. Reserve-Kompanie/ Brandenburgisches Reserve Pionier-Bataillon 3

2. Reserve-Kompanie/ Brandenburgisches Reserve Pionier-Bataillon 3

Reserve-Divisions-Brückentrain-Abteilung 6

Reserve-Sanitätskompanie 16

11. Reserve-Infanterie-Brigade (Generalmajor von Jacobi)

Reserve-Infanterie-Regiment 20 (Oberstleutnant Grube)

Reserve-Infanterie-Regiment 24 (Oberst von Schwemler)

12. Reserve-Infanterie-Brigade (*Generalmajor Wachsmuth*)
Reserve-Infanterie-Regiment 26 [6](#)) (*Oberst von Westernhagen*)
Reserve-Infanterie-Regiment 35 (*Oberstleutnant von Ernst*)

Infanterie-Regiment von Stülpnagel
(5. Brandenburgisches) Nr. 487).

Reserveenhedernes fanetradition er ikke undersøgt i detaljer, men foreløbige undersøgelser tyder på, at fanerne var som stamenhedens.

Om tysk organisation og uniformering 1914 beskriver den grundlæggende organisation af infanteri-, kavaleri- og artillerienheder. Her skal det blot anføres, at reservedivisionerne kun havde ét reservefeltartilleriregiment, der dog i princippet var organiseret som linieregimenterne. Korpsets jægebataljon er her anført ved *10. Reserve-Infanterie-Brigade*.

Pionerenheder

Reservedivisionernes ingeniørenheder var i princippet organiseret således:

Pionerkompagni (*Pionier-Kompanie*)

- 6 officerer, 24 underofficerer og 226 menige samt 14 trækonstabler/sanitetssoldater
- 4 pionervogne, 1 bagagevogn, 1 forsyningsvogn, 1 fodervogn og 1 feltkøkken
- 6 rideheste samt 16 trækheste.

Tysk feltbrotræn, ca. 1914.

Fra Die ehemalige Pioniergarnison Hann. Münden (Bodo Redlin).

Feltbrotræn (*Divisions-Brückentrain-Abteilung*)

- 2 officerer, 9 underofficerer og 3 menige samt 47 trænkonstabler/sanitetsoldater
- 15 brovogne, 1 pionervogn, 2 bagagevogne, 1 forsyningsvogn, 1 fodervogn og 1 feltkøkken
- 14 rideheste og 84 trækheste.

I hver reservedivision indgik ét sanitetskompagni, der i princippet var organiseret således:

Sanitetskompagni (*Sanitätskompanie*)

- 14 officerer, 32 underofficerer og 265 menige
- 10 ambulance- eller sygetransportvogne, 1-2 bagagevogne og 2 forsyningsvogne
- 18-23 rideheste og 28-30 trækheste.

Korpsenheder

Med hensyn til korpsenheder, indtog III. Reserve-Korps en særstilling i forhold til andre reservekorps, idet det var tildelt såvel flyver- og ballontropper som en tung artilleriafdeling.

Reserve Fernsprech-Abteilung 3

Feldflieger-Abteilung 38

Feldluftschiffer-Abteilung 1 (*Hauptmann de la Roi*) [8](#))

I. Bataillon/Reserve Fußartillerie-Regiment 2 (2 batterier á 2 stk. 15 cm felthaubits) (*Major Banke*)

Reserve Munitions-Kolonne-Abteilung 5

Reserve Infanterie-Munitions-Kolonne 1

Reserve Infanterie-Munitions-Kolonne 2

Reserve Artillerie-Munitions-Kolonne 1

Reserve Artillerie-Munitions-Kolonne 2

Reserve Munitions-Kolonne-Abteilung 6

Reserve Infanterie-Munitions-Kolonne 3

Reserve Infanterie-Munitions-Kolonne 4

Reserve Artillerie-Munitions-Kolonne 3

Reserve Artillerie-Munitions-Kolonne 4

Reserve Artillerie-Munitions-Kolonne 5

Reserve Train-Abteilung 5

Schwere Reserve Proviant-Kolonne 1

Reserve Fuhrpark-Kolonne 1

Reserve Fuhrpark-Kolonne 2

Reserve Fuhrpark-Kolonne 3

Reserve Feldlazarett 1

Reserve Train-Abteilung 6

Schwere Reserve Proviant-Kolonne 2

Schwere Reserve Proviant-Kolonne 3

Reserve Fuhrpark-Kolonne 4

Reserve Fuhrpark-Kolonne 5

Reserve Fuhrpark-Kolonne 6

Reserve Feldlazarett 2
Reserve Feldlazarett 6
Reserve Feldlazarett 7
Reserve Feldbäckerei-Kolonne 5

Reserve Feldlazarett 3
Reserve Feldlazarett 4
Reserve Feldbäckerei-Kolonne 6

Telegraphenbataillon, ca. 1914.
Fra Alte Ansichtskarten.

Telegrafter

Telefondeling (*Fernsprech-Abteilung*)

- 1 officer, 5 underofficerer og 41 menige samt 1 sanitetssoldat
- 5 materielvogne og 1 fodervogn
- 7 rideheste og 22 trækheste.

Se Telegraphen-Bataillon Nr. 2 - Frankfurt/ Oder (Verein Historische Uniformen).

Flyver- og ballontropper

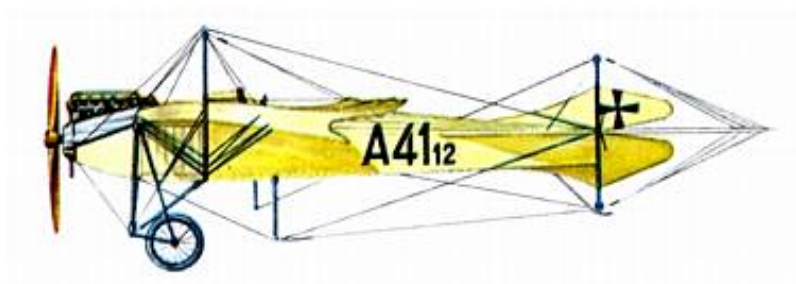
Officerer fra Flieger-Bataillon Nr. 2, 1914.
 Fra en serie nyere postkort med titlen
Uniformen der Lufttruppen 1884 bis 1918,
 udgivet af Verlag Fr. A. Wilhelm Jurke,
 Bad Neuheim, ca. 1970.

Flyverafdeling (Feldflieger-Abteilung)

- 15 officerer (heraf 7 piloter og 6 observatører), 14 underofficerer og 86 menige samt 16 trænkonstabler/sanitetssoldater
- 6 flyvemaskiner
- 6 flytransportvogne, 2 benzinvoerne, 1 værkstedsvogn, 1 ammunitions- og bagagevogn, 1 bus og 5 personvogne (alt rullende materiel var motorvogne).

Maskinen i baggrunden kan være et rekognosceringsfly af typen *Taube*, der i 1914 udgjorde mere end halvdelen af de tyske flyvertroppers bestand. Flytypen blev bl.a. fremstillet af fabrikkerne Albatros Werke, Deutsch Flugzeug-Werke, Gothaer Waggonfabrik og Rumpler Flugzeugwerk [9](#)).

Feldflieger-Abteilung 38 blev opstillet 31. august 1914 af Festungs-Flieger-Abteilung 3 [10](#)). Samtidige beretninger omtaler de tyske fly over Antwerpen som Taube.

Rumpler Taube¹¹⁾

Spændvidde	14,35 m
Længde	9,85 m
Højde	3,15 m
Startvægt	870kg
Maksimal hastighed	115 km/t
Flyvetid	4 timer
Besætning	2

De viste uniformer er specielt for officeren i den blå uniforms vedkommende fredstidsuniformer, mens de ved fronten ville have båret feltgrå uniformer.

Jordpersonellet var i princippet uniformeret som telegraf- og jægetropperne ¹²⁾, inklusive chakot. Denne uniformering tilskrives det faktum, at flyvertropperne opstod af telegraftropperne. Chakoten blev befalet aflagt i september 1914 ¹³⁾ og erstattet af den runde felthue, af hvilken en ekstra blev udleveret i stedet for chakoten.

*Officer (ballonfører) og underofficer (mekaniker)
fra Luftschiifer-Bataillon Nr. 4*

4. (Kgl. Württ.) Kompanie, 1914.

Fra en serie nyere postkort med titlen *Uniformen der Lufttruppen 1884 bis 1918*, udgivet af Verlag Fr. A. Wilhelm Jurke, Bad Neuheim, ca. 1970.

Ballonkompagni (Feldluftschiffer-Abteilung)

- 5 officerer samt 177 underofficerer og menige
- et antal observationsballoner
- 12 tendervogne (med brint til ballonerne), 2 materielvogne, 1 kabelspilvogn, 1 telefonvogn
- 123 heste (alt rullende materiel var hestetrukket).

Den amerikanske krigskorrespondent, Irvin S. Cobb, der fulgte de tyske tropper omkring årsskiftet 1914-1915 har beskrevet "en tur" i en observationsballon - se *In an Observation Balloon (Great War in a Different Light)*.

En afdeling 15 cm felthaubitser, ca. 1914.

Fra et nogenlunde samtidigt postkort set til salg på Internettet.

Korpsartilleri

Illustrationen hører bestemt ikke til de allerbedste, men viser ganske godt hvorledes en tung afdeling som major Bankes kunne se ud.

Som andre af periodens postkort er der indføjjet flyvemaskine, der skal aktualisere et fotografi, der sandsynligvis stammer fra en fredstidsøvelse.

15 cm felthaubits Model 1902 [14](#)).

Pjecen, der blev indført fra 1904, vejede i skudstilling ca. 2,7 t.

Skudvidden var godt 7,5 km.

Et tungt felthaubitsbatteri rådede over følgende personel og materiel:

15 cm felthaubitsbatteri

- 6 officerer, 24 underofficerer og 191 menige samt 9 trænkonstabler/sanitetsoldater
- 4 tunge felthaubitser (med forstillinger)
- 8 ammunitionsvogne, 1 observationsvogn, 1 forsyningsvogn og 1 smedevogn samt 1 bagagevogn, 1 køkkenvogn og 1 fodervogn
- 20 rideheste og 102 trækheste

Forsyningstropper

Ausmarschierende Munitionskolonne, ca. 1914.

Fra Alte Ansichtskarten.

Flyvemaskinen er en "krigsmæssig" tilføjelse, der skulle gøre billedet mere aktuelt.

Ammunitionskolonne (Infanterie-Munitions-Kolonne)

- 3 officerer, 15 underofficerer og 175 menige samt 7 trænkostabler/sanitetssoldater
- 34 ammunitionsvogne, 3 forsyningsvogne og 1 fodervogn
- 30 rideheste og 168 trækheste.

Ammunitionskolonne (Artillerie -Munitions-Kolonne)

- 3 officerer, 14 underofficerer og 158 menige samt 7 trænkostabler/sanitetssoldater
- 21 ammunitionsvogne, 5 forsyningsvogne, 1 køkkenvogn og 1 fodervogn
- 26 rideheste og 160 trækheste.

Forplejningskolonne (Proviant-Kolonne)

- 4 officerer, 9 underofficerer og 116 menige
- 36 forsyningsvogne og 2 køkkenvogne
- 23 rideheste og 160 trækheste.

Trænkolonne (Fuhrpark-Kolonne)

- 5 officerer, 13 underofficerer og 84 menige
- 48 trænvogne og 2 køkkenvogne
- 27 rideheste og 112 trækheste.

Feltlazaret (Feldlazarett)

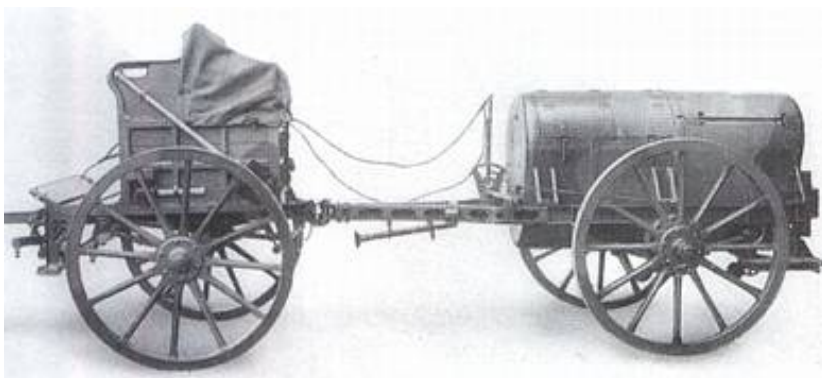
- 9 officerer, 13 officerer og 38 menige
- 4 materielvogne, 2 sygetransportvogne, 1 transportvogn, 1 bagagevogn
- 9 rideheste og 16 trækheste.

Feltbageri (Bäckerei-Kolonne)

- 5 officerer, 11 underofficerer og 177 menige
- 12 bagervogne, 12 materielvogne, 1 kontorvogn og 1 forsyningsvogn
- 19 rideheste og 84 trækheste.

Backofenwagen 90.

Teigknetmaschine, mit Protze.

Feldbäckerei, 1910.

Se også artiklen samme steds Die Feldküche und die Verpflegung, hvori bagervognen omtales som *Backofenwagen 90*, der blev trukket af 2 heste.

Til materielvognene hørte bl.a. en æltemaskine (*Teigknetmaschine*).

Øvrige infanterienheder i Armee-Abteilung Beseler

Marine-Division (*Admiral von Schröder*)

1. Landwehr-Eskadron, X. Armeekorps

3. Landwehr-Eskadron, X. Armeekorps

I. Landwehr-Feldartillerie-Abteilung, X. Armeekorps (to batterier 7,7 cm feltkanon)

Landwehr-Pionierkompanie

Marine-Infanterie-Brigade (*Generalmajor Carl von Wichmann*)

Marine-Infanterie-Regiment 1

Marine-Infanterie-Regiment 2

Matrosen-Artillerie-Brigade (*Kapitän zur See Hans Herr*) (brigaden var indsat som fodfolk)

Matrosen-Artillerie-Regiment 1

Matrosen-Artillerie-Regiment 2

*Deutsche Marinedivision im Felde - Nach der Schlacht "Zapfenstreich".
Fra et samtidigt postkort set til salg på Internettet.*

For en nærmere omtale af divisionen, henviser jeg til min artikel Om den tyske Marinedivision, 1914.

26. Gemischte Landwehr-Brigade (Generalleutnant von Schütz)

1. Landwehr-Eskadron, XXI. Armeekorps *)
2. Landwehr-Eskadron, VIII. Armeekorps
3. Landwehr-Eskadron, VII. Armeekorps
2. Batterie/Feldartillerie-Ersatz-Abteilung 59 (7,7 cm feltkanon) samt afdelingsstab
- $\frac{2}{3}$ Landsturm-Pionierkompanie

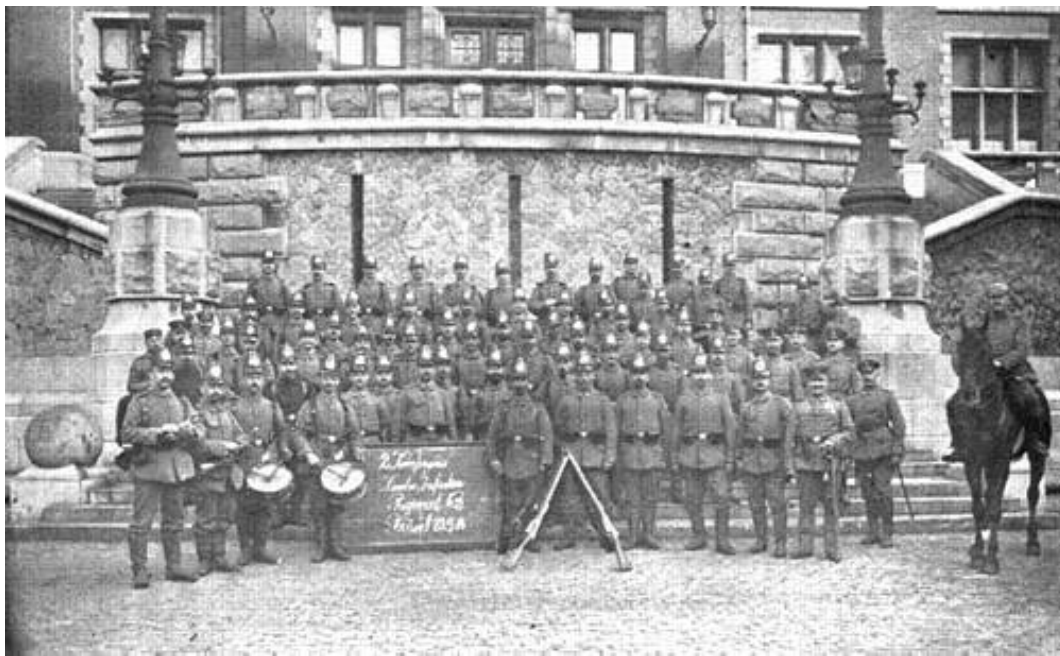
Landwehr-Infanterie-Regiment 39 (4 bataljoner) (*Oberst Tanke*)

V. Bataillon, Landwehr-Infanterie-Regiment 76 (*Major von Mathiessen*)

*) En de anførte eskadroner indgik sandsynligvis i 37. Gemischte Landwehr-Brigade.

37. Gemischte Landwehr-Brigade (Generalleutnant von Meyer)

2. Landwehr-Eskadron, X. Armeekorps
- Feldartillerie-Ersatz-Abteilung 26 (et batteri 7,7 cm feltkanon og et batteri 10,5 let felthaubits)
1. Batterie/Feldartillerie-Ersatz-Abteilung 59 (7,7 cm feltkanon)
- $\frac{1}{2}$ Fußartillerie-Bataillon (enhedens nummer fremgår ikke af kilderne, blot anføres at pjecerne var tunge felthaubits)
2. Landsturm-Pionierkompanie, IX. Armeekorps
- Landwehr-Infanterie-Regiment 73 (*Oberst Eulert*)
- Landwehr-Infanterie-Regiment 74 (*Oberstleutnant von Gosel*)

Tysk landeværnskompagni, 1914.

Fra A Journal from Our Legation in Belgium af Hugh Gibson.

Ikke al tekst på tavlen er lige tydelig, men jeg læser den som 2. Kompanie, Landw. Infanterie-Regiment ? (nummer), ? (stednavn), 23.9.14.

Hovedparten af soldaterne er iført den høje chakot Model 1860, som blev båret af enheder af landeværnet og landstormen [15](#)).

Landeværnsbataljonerne var organiseret således:

De her omtalte landeværnsinfanteriregimenter disponerede så vidt vides (Kilde 1) ikke over egne maskingeværer, men *Festungs-Maschinengewehr-Trupp 8* (6 maskingeværer) var indsat i regi af 37. Landeværnsbrigade.

Landeværnsbataljon (Landwehr-Bataillon)

- 26 officerer, 82 underofficerer og 920 menige samt 4 trækonstabler/sanitetssoldater
- 4 ammunitionsvogn, 4 bagagevogne, 1 forsyningsvogn samt 1 sanitetsvogn
- 9 rideheste og 20 trækheste.

Infanterienhedernes stamregimenter var følgende:

26. Gemischte Landwehr Brigade

Niederrheinisches Füsilier-Regiment Nr. 39

Infanterie-Regiment Hamburg (2. Hanseatisches) Nr. 76

37. Gemischte Landwehr Brigade

Füsilier-Regiment Feldmarschall Prinz Albrecht von Preußen (Hannoversches) Nr. 73

Hannoversches Infanterie-Regiment Nr. 74

4. Ersatz-Division (Generalleutnant von Werder)

2. Ersatz-Kompanie, Pionierbataillon 3 (Spandau)

1. Ersatz-Kompanie, Pionierbataillon 4 (Magdeburg)

1. Ersatz-Kompanie, Pionierbataillon 9 (Hamburg)

9. Gemischte Ersatz-Brigade (Generalmajor Trip)

Kavallerie-Ersatz -Abteilung III (Brandenburg)

Feldartillerie-Ersatz Abteilung 18 (Frankfurt an der Oder) (et batteri 7,7 cm feltkanon og et batteri 10,5 let

felthaubits)

Feldartillerie-Ersatz Abteilung 39 (Berleberg) (et batteri 7,7 cm feltkanon og et batteri 10,5 let felthaubits)

Brigade Ersatz-Bataillon 9 (Küstrin)

Brigade Ersatz-Bataillon 10 (Kottbus) (i bataljonen indgik også en maskingeværdeling)

Brigade Ersatz-Bataillon 11 (Brandenburg) (i bataljonen indgik også en maskingeværdeling)

Brigade Ersatz-Bataillon 12 (Neuruppin)

13. Gemischte Ersatz-Brigade (*Generalmajor von Mechow*)

Kavallerie-Ersatz -Abteilung IV(Halberstadt)

Feldartillerie-Ersatz Abteilung 40 (Burg) (to batterier 7,7 cm feltkanon)

Feldartillerie-Ersatz Abteilung 75 (Halle) (et batteri 7,7 cm feltkanon og et batteri 10,5 let felthaubits)

Brigade Ersatz-Bataillon 13 (Magdeburg)

Brigade Ersatz-Bataillon 14 (Halberstadt) (i bataljonen indgik også en maskingeværdeling)

Brigade Ersatz-Bataillon 15 (Dessau)

Brigade Ersatz-Bataillon 16 (Torgau) (i bataljonen indgik også en maskingeværdeling)

33. Gemischte Ersatz-Brigade (*Generalleutnant Melior*)

Kavallerie-Ersatz -Abteilung IX (Wandsbeck)

Feldartillerie-Ersatz Abteilung 45 (Altona) (to batterier 7,7 cm feltkanon)

Feldartillerie-Ersatz Abteilung 60 (Schwerin) (et batteri 7,7 cm feltkanon og et batteri 10,5 let felthaubits)

Brigade Ersatz-Bataillon 33 (Hamburg)

Brigade Ersatz-Bataillon 34 (Schwerin)

Brigade Ersatz-Bataillon 35 (Flensburg)

Brigade Ersatz-Bataillon 36 (Lübeck)

Brigade Ersatz-Bataillon 81 (Rendsburg) (i bataljonen indgik også en maskingeværdeling)

Tysk infanteri i kamp, 1914.

Divisionen blev tilført *Armee-Abteilung Beseler* som forstærkning pr. 21. september 1914.

Ved mobiliseringen blev divisionen en del det *Ersatzkorps*, der indgik i 6. *Armee* (under Generaloberst Rupprecht, den bayerske kronprins) og blev indsat i Lorraine. Mandskabet var oprindeligt udset til at være personelersatning for linje og reserveenheder fra bl.a. Brandenburg, Saxon og Slesvig-Holsten.

Fra et organisatorisk synspunkt var der nok tale om et "kunststykke", hvorved man af stort set intet skabte endnu en infanteridivision, men i praksis var der snarere tale om et "misfoster" bestående af ældre og ikke samarbejdet mandskab.

Erstatningsenhedernes organisation er anført i det følgende.

Soldaterne på postkortet er vist som tilhørende *Infanterie-Regiment Prinz Moritz von Anhalt-Dessau (5. Pommersches) Nr.42*. Her skal billedet blot illustrere tysk infanteri.

Erstatningsbataljon (*Ersatz-Bataillon*)

- 20 officerer, 76 underofficerer og 840 menige samt 4 trænkonstabler/sanitetssoldater
- 2 ammunitionsvogn, 5 bagage- og forsyningsvogne samt 1 sanitetsvogn
- 9 rideheste og 30 trækheste.

Erstatningsmaskingeværdeling (*Ersatz-Maschinengewehr-Zug*)

- 1 officer, 4 underofficer og 29 menige
- 2 maskingeværer
- 2 ammunitionsvogne, 1 bagagevogn og 1 fodervogn (sandsynligvis også 2 maskingeværvogne)
- 2 rideheste og 12 trækheste

Erstatningseskadron (*Kavallerie-Ersatz-Abteilung*)

- 1 officer, 5 underofficerer og 51 menige samt 3 trænkonstabler/sanitetssoldater
- 1 bagagevogn og 1 fodervogn
- 58 rideheste og 4 trækheste.

Erstatningspionerkompagni (*Pionier-Ersatz-Kompanie*)

- 4 officerer, 21 underofficer og 180 menige samt 6 trænkonstabler/sanitetssoldater
- 2 materielvogne og 1 bagagevogn
- 1-3 rideheste og 10 trækheste

Erstatningsbatteri (*Feldartillerie-Ersatz-Batterie*) [16](#)

- 1 officer, 8 underofficerer og 98 menige
- 6 feltkanoner (med forstillinger)
- 6 ammunitionsvogne, 1 observationsvogn, 2 bagagevogne, 1 forsyningsvogn og 1 fodervogn.
- 33 rideheste og 109 trækheste.

Erstatningstrænenhed (*Train-Ersatz-Abteilungen*)

På divisionsniveau indgik en trænenhed af ukendt størrelse og sammensætning.

Der var tale om en improviseret enhed, hvis sammensætning ikke var forudset i fredstid.

1. Reserve Ersatz-Brigade (*Generalmajor Jung*)

Reserve Ersatz-Infanterie-Regiment 1
Reserve Ersatz-Infanterie-Regiment 2

Brigaden blev tilført 4. *Ersatz-Division* som forstærkning pr. 4. oktober 1914.

Stamregimenterne var:

Grenadier-Regiment Kronprinz (1. Ostpreußisches) Nr.1
Grenadier-Regiment König Friedrich Wilhelm IV (1. Pommersches) Nr.2

1. Königliche Bayerisches gemischte Landwehr-Brigade (*Generalmajor Eichhorn*)

1. Königliche Bayerisches Landwehr Kavallerie-Eskadron, I. Bayerische Armee-Korps
1. Königliche Bayerisches Landsturm Artillerie-Batterie, I. Bayerische Armee-Korps (7,7 cm feltkanon)
1. Königliche Bayerisches Landsturm Pionier Kompanie, I. Bayerische Armee-Korps
Königliche Bayerisches Landwehr Infanterie-Regiment 1 (*Oberstleutnant Edenhofer*)
Königliche Bayerisches Landwehr Infanterie-Regiment 2 (*Oberst Hübner*)

Königliche Bayerisches Landwehr Infanterie-Regiment 2 [17](#).

Brigaden blev tilført 4. *Ersatz-Division* som forstærkning pr. 9. oktober 1914.

Infanteriets stamregimenter var:

Kgl. Bayer. 1. Infanterie-Regiment König
Kgl. Bayer. 2. Infanterie-Regiment Kronprinz.

Kavalerieheder

Ulanen-Attacke.

Armee-Abteilung Beseler udskiller af enheder fra *III. Reserve-Korps* og *Manine-Division* et selvstændigt kommando - *Detachment Uckermann*.

Kommandoet opererede på højre fløj - ved Herenthals - med opgave at observere mod den østlige del af Fæstningen Antwerpen, og sløre at der ikke herfra blev indledt et angreb.

Detachment Uckermann (*Major von Uckermann*)

Reserve-Ulanen-Regiment 3 (4 eskadroner)

2 kanoner

2 maskingeværer

1 halvdeling pionerer

2 cyklistkompagnier, fra *Marine-Division*.

Tysk dragon, ca. 1914.

Kommandoet blev midlertidigt indsat til forstærkning af 26. *Gemischte Landwehr-Brigade* den 30. september 1914, da brigaden blev truet af et belgisk modangreb nær Lierre.

Om indsatsen her foregik opsiddet, vides ikke.

Reserve-Dragoner-Regiment 2 i 5. *Reserve-Infanterie-Division* bestod af 3 eskadroner, der var den almindelige organisation af kavaleriets reserveenheder, mens det tidligere omtale *Reserve-Ulanen-Regiment 3* i 6. *Reserve-Infanterie-Division* af mig ukendte årsager talte 4 eskadroner.

I Kilde 5 nævnes, at en *Kavallerie-Ersatz-Abteilung* (hvilket må betragtes som en eskadron, minus) bestod af:

- 1 officer, 5 underofficerer, 51 menige samt 3 trænkonstabler/sanitetssoldater
- 5 revolvere/pistoler, 50 karabiner og 51 lanser
- 1 bagage- og fodervogn
- 58 rideheste og 4 trækheste.

Det er muligt, at de omtalte landeværnseskadroner har haft en tilsvarende sammensætning.

Kilder

1. *Antwerpen 1914* af Erich von Tschischwitz, *Schlachten des Weltkrieges*, Band 3, udgivet af det tyske Reichsarchiv, Verlag Gerhard Stalling, Berlin 1925.

2. *Imperial German Army 1914-18 - Organisation, Structure, Orders-of-Battle* af Hermann Cron, Helion & Company Ltd., Solihull / West Midlands 2002, ISBN 1-874622-70-1. Bogen er en engelsk oversættelse af en af standardkilder vedrørende tysk organisation, udgivet i 1937 som bind V i serien *Geschichte des Deutschen Heeres im Weltkriege, 1914-1918*. Oversættelsen af enhedsbetegnelser er sine steder ikke konsistent.
3. *Imperial German Handbook 1914-1918* af D.B. Nash, Ian Allan Ltd., Shepperton / Surrey 1980, ISBN 0-7110-0968-6.
4. *Wartime development of the Imperial German Army Infantry 1914-1918, Mobilisation - 1914* af Glenn Jewison (A Pocket German Army)
5. *Deutsches Heer 1914 - 1918 Formationsgeschichte* (Interessen- und Arbeitsgemeinschaft Weltkrieg 1914-1918) - især Rekrutierung, Divisionen, Brigaden og Generalkommandos.
6. *Der erste Weltkrieg* (Malte Znaniecki) - især *Armee-Abteilung Beseler* (Chronik 1914), III. *Reserve-Korps* (Chronik 1914-1918), 5. *Reserve-Division* (Chronik 1914-1918) og 6. *Reserve-Division*(Chronik 1914-1918).
7. *Das Deutsche Heer 1914* (Max A Forsythe).

Per Finsted

Noter:

- 1) For en nærmere omtale af divisionen, se min artikel *Om den tyske Marinedivision, 1914*.
- 2) *With the German Guns - Four Years on the Western Front* af Herbert Sulzbach, Pen & Sword Military Classics, Barnsley/South Yorkshire 2003, ISBN 1-84415-019-4. Oprindeligt udgivet i 1913.
- 3) Se bl.a. *Provisorische Gliederung - Verzeichnis der im Kriege vorhandenen Einheiten* (GenWiki).
- 4) Se Hans Hartwig von Beseler (1850-1921) (*The Prussian Machine*) og Hans Hartwig von Beseler (Wikipedia).
- 5) Kilde 2 anfører, at bataljonen ikke rådede over et maskingeværkompagni.
- 6) Kilde 2 anfører, at regimentet (ved mobiliseringen?) ikke rådede over et maskingeværkompagni. Kilde 1 anfører dog, at der ved Antwerpen indgik et maskingeværelement (kompagni?) i regimentet.
- 7) Fra *Infanterie-Regiment von Stülpnagel* (5. Brandenburgisches) Nr. 48 (*Formationsgeschichte, Deutschlands*, Gen-Wiki). Forlægget er et tysk cigaretkort.
- 8) Chefens navn stammer fra artiklen *Flugzeugfallen an den Himmel* gestellt af H. Rahskopf (Drachenarchiv).
- 9) Se *German Aviation 1914* (*The Story Of World War 1 Aviation*).
- 10) Se *Feldflieger-Abteilung 38* (*Frontflieger*)
- 11) Tegning og oplysninger stammer fra *Alverdens fly i Farver: Krigsfly 1914-1914*, Politikens Forlag, København 1968.
- 12) Se *Om tyske maskingevær- og jægerenheder, 1914*.
- 13) Fra *German Air Forces 1914-18* af Ian Sumner, Osprey Elite Nr. 135, Oxford 2005, ISBN 1-84176-924-X.
- 14) Fra *L'artillerie lourde Allemande* af Günter Schalich (en belgisk samling af historiske artikler).

15) Se også artiklen Der Osteroder Landsturm (Alte Armee), der bl.a. omtaler chakoten. Med hensyn til landstormens uniformer henvises til Uniformen 1914 - Der Landsturm (Alte Armee).

16) I oplysningerne om batteriet indgår en uddannelsesstyrke af ukendt størrelse.

17) Fra Formationsgeschichte, Deutschlands (Gen-Wiki). Forlægget er et tysk cigaretkort.